

el moment de néixer (JAMades, BDC XIX, 178). —
³ Cf. *TbPu.* (1575) en el capítol de «Del portal i guarnicions de portes» duu «*Ouolos: Obolus*» (p. 9), forma que sembla resultar de confusió del gr. *obolos* amb ll. *ovale* i *ovulum*; duu a més «*ouolo: echinus*» (p. 13).

OU, interjecció, de creació expressiva, que s'usa en algunes localitats per a cridar algú: «*Maria! ou, Maria!*», recollida per *AlcM* a Castellar de N'Hug (Berg.); en aquesta funció és una variant de OH (veg.), s'empra a més com a interjecció intensiva: «*Ou, Maria, quin patir!*». *AlcM* la dóna a la Costa de Llevant i Collsacabra. Apareix ja en Busa-Nebr. (1507): «*Ou*, aduerbi per a cridar: O heus»; segons Lab. 1839, serveix per a cridar a algú i per respondre a un crit. A Mall. i Men. s'usa per a fer aturar una bèstia, i *AlcM* ens cita de la poesia de MAguiló: «*Sentir crits d'arri i ou*». No és gens segur ni versemblant que s'hi hagi confós *ou* imperatiu del verb *oir*.

Ou ou 'síllabes amb què es forma una espècie de cançó per a fer dormir els infants', *fer ou ou* 'fer nona, dormir' (Lab. 1839); *DAG.* dóna d'un text d'Igualada de 1878: «com si la mare'ls bressés tot cantant-los la *ou ou*».

OVA 'planta de la família d'algues', amb el cast. *ova* id., prové del ll. ÛLVA 'alga que creix en les fonts i estanys'. □ 1.ª doc.: mj. S. xv, *Curial*.

En aquest llibre llegim: «Torban-se les aygues e, mesclades ab arena, arranquen *oves*» (NCL III, 49.15), i més recentment en el blanenc JRuyra trobem la variant *vova*: «arriba a la platjeta vehina. Allí saltirona alegrement a peu descals per sobre les *voves* fresques de rosada» (*Marines i Boscatges*, p. 155), «de genollons va gambejant fins que la mullena de les *voves* li xopa els vestits y li penetra a la pell» (ib., 156). *DAG.* recull *ova* amb la definició de «una classe d'algues», però sense localitzar-lo. Deu tenir ús en certes localitats com Blanes, però altrament és mot poc conegut: no figura en els diccionaris antics ni en els moderns, incloent-hi *AlcM*. Està més ben documentat en castellà (ja c. 1400, i en Nebr., Dr. Laguna, Calderón etc., veg. *DECH*, s. v. *ova*); es diu *oves* en la prov. de Granada, forma que JCoromines sospita ésser mossàrab amb la -e < -a, pròpia a l'àrab d'aquella zona (ib.). Font i Quer (*Plant. Med.*, p. 877) dóna el cast. *ova marina* com a sinònim d'*alga de vidriers* o equivalent del català *altina* (ANTINA) o *alga de vidriers*, espècie *Posidonia oceanica*; no sembla conèixer *ova* com a nom català. ULVA és vella paraula llatina documentada des de Cató: St. Isidor la defineix en el seu tractat com «*Ulva et typhus, herbae quae circa fontes et paludes stagnisque nascuntur; ex quibus ulva, id est alga mollis et quodammodo fungus, dicta ab uligine*» (*Etym.* xvii, ix, 100). Tracten de l'etimologia d'aquest mot Spitzer (*Lexik.*, 150) i M-Lübke (*ZRPb.* xii, 560; *REW*, 9042) i darrerament amb més detalls JCoromines (DECH IV, 324a25ss.). En català ULVA havia de donar *olva* (com *volva* *ULVO-): probablement hi ha-

gué una assimilació en l'època primitiva, quan la -l final de síllaba vacillava amb -u (**ouva* > *ova*). És possible que aquesta solució fos afavorida per un intent de distingir entre *olva* (després *volva*) < gal *ULVO- 'pallús, pols' i **olva* 'plantà' < ULVA. Però segurament no s'ha de confondre el nostre mot amb *olva*, que encara continua com a variant de *volva* en alguns llocs (VOLVA).

OVACIÓ, pres del llatí *ovatio*, -ōnis 'triomf menor que concedien els romans per una victòria de no gran consideració', derivat d'*ovare* 'fer una entrada triomfal', 'manifestar joia'. □ 1.ª doc.: Belv. 1805, Lab. 1839.

En aquests diccionaris el mot figura només en referència a la cerimònia dels romans; en l'acc. de 'esclat d'aplaudiments, de manifestacions d'entusiasme', apareix cap al final del segle (així en Lab. 1888, i en un text citat per *AlcM* de c. 1880).

DERIV.: *ovacionar* [1917].

Ovada, oval, ovalar, ovalat, ovari, ovarialgia, ovaric, ovario-, ovariotomia, ovaritis, ovat, ovater, V. ou

25 OVELLA, del ll. tardà OVĪCŪLA, pròpiament diminutiu d'ovis 'ovella'. □ 1.ª doc.: orígens de l'idioma (*obella* en doc. de 1015-1019 de Benasc,¹ *oveiles* en doc. del S. XII,² *oveles* en doc. català d'Osca de 1289, *BABL* VI, 63 etc.).

Comú a totes les llengües romàniques gèl·liques i hispàniques; el primitiu *ovis* s'ha conservat sols en romanès (*oaie*); per a la documentació llatina del diminutiu, veg. *RFE* VIII, 407; Walde-H. Mot ben conegut en totes les èpoques i en tot el domini lingüístic català, excepte en el Rosselló on s'usa *fedà* (menys en Vallespir, infra), com en llenguadocià i en una zona ampla entorn dels Alps (veg. s. v. *FECUND*).³ No hi ha sempre uniformitat, sobretot en les zones on es cria el bestiar de llana, des de quin any de la seva vida aquesta bèstia deixa d'anomenar-se *xai* (*be* o *anyella* o *cordera*) i es considera *ovella*.⁴ En l'accepció de 'persona confiada a la direcció d'un pastor espiritual', ja en Belv. 1805, Lab. 1839. Aquest darrer diccionari inclou també *ovella xorca*, dita *ovella forra* en algunes bandes (*DAG.*). Són molt nombroses les denominacions adjectivals que rep aquesta bèstia en la seva classificació i en la seva manera de ser: *ovella alacantina, valenciana, de muntanya* etc.; *ovella motxa* o *sulla* 'la que no té banyes', *ovella rasca* o *rascla* o *rasa* 'la que no té la llana curta' etc. Per a aquestes i altres denominacions, i a més per a locucions amb aquest mot, veg. *AlcM*. La denominació *carn d'ovella* en *TbPu.* (1575), p. 190, al costat de *carn de moltó, de cordero* [sic].

Certs textos antics en lloc de grafiar la consonant palatal d'aquest mot amb el dígraf *ll* (així *ovella* en la lleuda de Puigcerdà, 1288,⁵ *ovella* en Llull, *Merav.*, NCL I, 27.19, 28.15; StVicentF, *Sermoms* II, 225.14; III, 311.6) ho fan amb *l* amb el mateix valor (com en el citat doc. de 1289, supra), amb *yl* o *il* o *ly* o *yll*;